

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Westphalia Sancta, Beata Et Pia, Sive Vitæ Eorum Qui sua sanctitate et piis exemplis Westphalias illustrârunt

Complectens eorum vitas, qui certò aut verisimiliter Natione Westphali
reperiuntur cum titulo Sancti aut Beati

Strunck, Michael

Neuhusii, 1715

B. Hathumarus primus Episcopus Paderbornensis

urn:nbn:de:hbz:466:1-28481

Clivæ, ubi Arnolando 17mo Comite [c] ita legitur : *Quo tempore Godefridus & Otto Comites de Capenberg è castro eorum Capenberge ejusdem Ordinis (Præmonstratensis) Abbatiam instituerunt ; aliud quoque Virginum Monasterium extra muros Wesalia super Lippiam condiderunt.* Verùm & illud pariter annis posterioribus , quâ injuriâ bellorum temporumve penitus eversum est , exindèq; Virgines hæ majoris forsan securitatis gratiâ commigrarunt intra urbem , ubi adhuc resident [d] jam Canonice sæculares.

B. HATHUMARUS,

vel ut alii ,

HADUMARIUS

Primus Episcopus Paderbornensis.

Refertur cum titulo Sancti à Petro Cratepoleo in Catal. omnium totius prope orbis Episcop. Bruschio in Catal. Episc. Paderborn. Beyerlinck. in theat. vir. hum. lit. E. pag. 192. Beatus etiam appellatur non solum à Nicolao Schaten to. 1. Annal. & in vita B. Meinverci apud Papebrochium in actis Ss. to. 1. Junii ; sed etiam in serie Episcoporum Paderborn. anno 1688 edita , & synodis sub Antistite Hermanno Wernero habitis apponi jussa.

jussa. Westphalum fuisse & in Clero Herbipolen-
 lenſi educatum, inter alios teſtatur Ido Paderbor-
 nenſis Presbyter, dum in actis translationis S. Li-
 borii ſeculo nono à ſe conſcriptis ita loquitur: Era-
 tum temporis in Clero Wirtzburgenſi vir
 magnæ humilitatis atque modeſtiæ, Hathu-
 marus nomine, de gente noſtra, hoc eſt, Saxo-
 nica oriundus: qui, cùm adhuc puer eſſet,
 belli tempore Carolo Imperatori obſes da-
 tus, illic ſervari juſſus eſt. Vbi ſimul ac inciden-
 ter notanda ſunt voces iſtæ, de gente noſtra, hoc
 eſt, Saxonica: quia Westphalia noſtra vera &
 vetus Saxonia eſt, ut inquit Crantzius, & præ-
 ter Schatenum fuſiſſimè probat Winckelmannus
 in notitia hiſtorico-politica veteris Saxo-Weſt-
 phalia pag. 107. An autem educatio ejus vel pe-
 tiùs inſtitutio facta ſit à S. Burchardo, apud aliquos
 in controverſiam trahitur. Negat cum Mabillonio
 Adolphus Overham in notis ad vitã B. Mein-
 vverci, eò quòd primos à Saxonibus obſides acce-
 perit Carolus M. anno 772, & S. Burchardus jam
 anno 751 ipſius judicio mortuus ſit. Nos autem
 id affirmamus cum Schateno, ſecuti Haræum, Cra-
 tepoleum & alios paſſim, qui ad annum uſque 791
 S. Burchardi vitam ſolent extrahere. Annus
 quo B. Hathumarus è vivis abiit, non ſatis explo-
 ratus eſt. Gobelinus, Crantzius, Cratpoleus, Bru-
 ſchius,

schius, Kerßenbrochius volunt obiisse Anno Christi 804, secuti Authorem vitæ B. Meinverci apud Papebrochium in actis Ss. to. 1. Iunii, ubi id expresse & signanter traditur n. 3. E diverso Nicolaus Schaten loc. cit. & Adolphus Overham in notis ad vitam B. Meinverci mortem illius retrahunt ad annum 815, tum quod hoc anno adhuc interfuerit consiliis de Monasterii Corbeiensis erectione à Ludovico Imperatore habitis, uti videre est apud Papebrochium to. 2 Iun. in historia translationis S. Viti c. 1. n. 9. tum quia in actis translationis S. Liborii c. 3. n. 8. legitur, defuncto Carolo M. (quem anno 814 obiisse constat) Hathumarum quoque Episcopum non longo post tempore ab hac mortalitate ad perennem vitam assumptum esse. Diem obitus ejus Necrologium Abdinghoffense teste Schaten consignavit his verbis: V. idus Augusti (hoc est die 9 ejusdem) obiit Hathumarus Episcopus.

Primus infulam Paderanam tulit B. Hathumarus ex perillustri genere nobilis Westphalus: cujus tamen gentilitiæ cunæ, veterisq; familiæ nomen (quemadmodum communis istorum temporum defectus fuit) ad nostram cognitionem non accessere. Adolescens, cum inter alios gentis illius obsides perductus esset ad Carolum Magnum, Divo
Bur-

Burchardo Herbipolensium Antistiti in disciplina datus est: sub cuius sanctissimo magisterio illam in virtute & sacris literis doctrinam hausit, quam postea suis popularibus Cleroq; universo cum præclarissimo animarum fructu propinavit. Ætate jam magis provec̃tâ initio inter Canonicos Cathedralis adscriptus est Herbipoli, quorum per ea tempora florentissimus cætus Germaniam omnem suæ sanctitatis famâ compleverat. Inde sub annum Christi 795 evocatus ad fontes Paderæ (cum esset ab integritate vitæ, morum gravitate, concionandi facundia, sacrarum literarum eruditione; fervore etiam promovendæ religionis, & in regendis tractandisq; animis singulari prudentia laudatissimus) novellam hanc Ecclesiam Episcopali titulo primus tenuit, utpote quæ ad ea usque tempora solum à Pro-Episcopis, aut Præsulibus Vicariis gubernata fuerat. Accepto pedo præcipuus ei labor & cura fuit, ut in grege sibi credito, vigilantissimi Pastoris officio fungeretur. Itaq; descriptam sibi à Carolo M. Diocesim indefesso pede cœpit percurrere, lustrare cœptas parœcias, novas, ubi opus erat, institueret, supersticiosos in lucis & collibus conventus interdicere, idola cominueret, Christiana

tem

templa excitare, pro concione populum edocere, fonte sacro conversos tingere, Pastores alios in subsidiariam laboris operam advocare; scholas denique passim per agros & oppida instituere, in quibus juvenus tenera statim à primis unguibus simul ad literas & legis Catholicæ agnitionem probè formaretur. Alteram deinde curam applicuit Ecclesiæ suæ Cathedrali, non modò ut perficeret illius fabricam cœptam à Carolo, sed ut eidem quoque Collegium tale Canoniceorum ex mente Beati Fundatoris adjungeret, ex quo postmodum velut equo Trojano Sacerdotes Doctoresq; optimi in omnem circa regionem posset proficere. Hos inter conatus, dum annus fluerebat Hathumaro stus, orbi autem per Christum reparato 799, illud etiam fortunæ habuit, ut ipse supremus Pontifex S. Leo tertius suâ præsentia & congressu Caroli Paderbornam honoraret. Seriem pompæ, quæ exceptus est, & hujusce itineris causam, quia non erit inamœnum legere, ex [a] annalibus eorum temporum sic breviter attexo: Romæ ex Ecclesia S. Laurentii, ad Ss. Stephanū & Silvestrum processurus Pontifex, cū ejus spe-

[a] Schæfer to. 1. annal. Papebroch. in ad. Ss. ad diem 12m Junii de S. Leone Papa 3tio.

spectata Sanctitas non esset absque æmulis
inciderat in manus quorundam rebellium Ro-
manorum à quibus multis confossus vulneri-
bus, erutisq; etiam oculis, & linguam amputatam
hoc solum beneficii tandem retulit, quod
malè mulctato corpore semivivus linqueretur
in plateis. Nocte proximâ, ope ac patro-
cinio Ss. Apostolorum Petri ac Pauli sibi ex-
integro restitutus, citatis itineribus propera-
bat ad Carolum contra rebelles & sacrilegos
auxilium petiturus; Hærebat id temporis
apud Aquisgranum Rex Sedi Romanæ devo-
tissimus; atque ut rei adeò truculentæ, & si-
mul adventus tam sibi grati acceperat nuntium
transmisso mox Rheno cum toto exercitu suo
pedem recepit ad Paderam, Sanctissimi Sa-
cerdotis occursum ibidem præstolaturus
forsitan eo consilio, ut Saxoniam ad Christi fa-
dem abs se perductam, tantorumq; certami-
num ac bellorum fructus coram exhiberet.
Non procul à castris Sanctissimo præmissus
obviam Pipinus filius & cum eo Legiones ali-
quæ: quibus ille, cum tertio sublatam manu
benedictionem impertisset, sub earum comi-
tatu ad ipsa Regis castra ulterius deduceba-
tur. Sedebat tunc Carolus fulgente sublimis
solio & magnâ undique Ducum, Comitum
pro-

procerumq; coronâ circumfusus. Ponè subsistebant utriq; in chorum distributi Castrenses Episcopi, totusq; campestris Clerus, sacro omnes amictu splendidi, indumentis Ecclesiasticis spectabiles, & signis crucibus, vexillisq; supplicantium in morem adornati. Miles omnis, quâ Pontificii transeundum erat, stabat ab utroque latere in signa & legiones suas pulcherrimo divisus ordine. Hos inter tractim procedens Leo, rursusq; singulis in genua procumbentibus benedictione Apostolica piè precatus, ubi tandem ex adversum Carolo sese spectandum obtulit, ille alto devolutus throno Sanctissimo orbis Capiti oculis in amplexum ruere, & honore invicem paulisper habito subjectam in urbem secum ducere. Inter viam sanctus Pontifex elatâ voce intonabat hymnum Angelicum, *Gloria in excelsis Deo*: & interim campestris Clerus Papalem cantum lætus excipiebat, usque dum intra urbis mœnia perventum esset ad Basilicam magna sui parte jam perfectam. Ibi iterum à B. Hathumaro totusq; Clero urbis summis honoribus excepti, solenni officio ambo interfuere. Finita re Divina Rex Pontificem duxit ad hospitium & convivium, totusq; exinde dies mutua gratulatione, lætusq; collo-

colloquiis consumébatur. Mansêre postmodũ Paderbornæ plurimis diebus S. Leo Pontifex & Rex Carolus , multaq; interim pro Dei gloria & Ecclesiæ Catholicæ incremento sanctè pertractata sunt. Hathumarus autem post discessum Summi Pontificis adhuc superstes fuit usque ad annum Christi 815, quando tandem meritis plenus mortalem vitam cum æterna commutavit die 9 mensis Augusti, sepultus in crypta Basilicæ. Ossa ejus primum anno 1068 majoris reverentiæ causâ cum aliis quibusdam primorum Episcoporum corporibus elevata , atque ante aram à S. Leone Papa in crypta consecratam in unum tumulum urnamq; congesta sunt à B. Imado Antistite 12mo. Dies etiam translationis hujus quæ erat Septembris 7ma, Divorum honoribus exinde celebrata & cum ipso cryptæ loci constitutis sacrificiis precibusq; supplicum non parùm honorata fuit. Postremum vero cùm ingressa in urbem Paderanam hæresis, sæculorum præcedentiũ tristes injuriæ nullam his cineribus venerationem reliquissent disjecto etiam cippo , qui eosdem tot annis supernè clauferat ; Ferdinandus Episcopus posterorum pietati consulturus monumentum instauravit, ossaq; , inter quæ adhuc 5. capitulum repertum

reperta sunt integra, nitidioribus integumen-
tis involuta non solum honorificè condidit,
sed etiam elevatiore tumulo exornavit, adje-
cto lapide & inscriptione veterum reliquiarum
perenni teste.

S. HELMTRUDIS

Virgo reclusa in Nienheerse

Dioecesis Paderbornensis.

*Refertur cum titulo Sanctæ à Papebrochio in
actis Ss. ad diem 31 Maji to. 7. & cum titulo Bea-
te ab Ægidio Gelenio de Colon. Agrippin. magni-
tud. l. 4. pag. 754. Nomen ejus, quod ab aliis quo-
que Helmtrudis, ab aliis Hiltrudis dicitur, Ioan-
nes Gamansi⁹ Soc. IESV non ita pridem reperit in
per antiquo & insigni Calendario Pergameno Bib-
liothecæ Cathedralis Paderbornæ, ubi illud ad di-
em 31^{am} Maji post Sanctos Cantium, Cantia-
num, Cantianillam & Petronillam vetusta
manu sic exaratum erat: Helmthruth ancilla
Dei & reclusa. Videtur floruisse seculo decimo
intra illud annorum spatium, quod ab anno Chri-
sti 900 intercedit usque ad annum 1000. Ratio
est, quia Ecclesia Herisfensis primùm ædificari cœ-
pta est annis duntaxat 32 ante initium seculi deci-
mi, ideòq; non potuit vixisse multò citius: non*

K

etiam